

ECONOMIE NATIUNALA

TERA NOSTRA

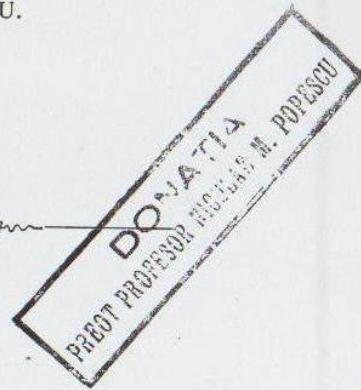
SCHITE ECONOMICE

A SUPRA ROMANIEI

DE

P. S. AURELIANU.

1

BUCURESTI

TYPOGRAPHIA LAEORATORILOR ROMANI

19, STRADA ACADEMIEI, 19

1875.

INTRODUCTIUNE

România, ca oră-care altă țără, a avută revoluțiunile sale politice. Numai în vîcului acesta istoria noastră a înregistrat patru mișcări principale. La 1821 patriotul Tudor se scola pentru a curăți țera de fanarioți, tari-gradeñ care făcuseră din patria noastră uă moșie de esplataat. La 1848, țera amerințată în independință sa, se scola și și proclama drepturile. La 1857 patriotii din Muntenia și Moldova lucrăză din tōte puterile pentru a uni cele două țeri suore. La 1864 Statutul transformă în destul de radicală starea noastră socială și politică. În fine la 1866 Domnitorul este destronat; uă altă constituție se votăză și cărma țerei se incredintăză Măriei Săle Domnitorului Carol I.

După atâtea revoluțiuni politice, altmintrelea cele mai liniștite din cîte s'aș petrecut în Europa, este timpul ca să cugetăm la revoluțiunile noastre economice. Interesele noastre fundamentale și viitorul țerei comandă tuturor

românilorū în generalū, puterilorū Statului în particularū, ca să determine scopulă la care trebuie să ținteze totă activitatea nōstră economică. Uă dată scopulă precisată, programulă alcătuită, suntemū datorī, fie-care în sfera nōstră de activitate pe de uă parte, puterile Statuluī prin mēsurile legislative și administrative pe de alta, să lucrămă cu totă energia putiniciosă pentru realisarea programuluī nostru economică.

Caută să mărturisimă că pînă astă-dî amă lucrată cam pe dibuite la desvoltarea economieī nōstre naționale. În lipsă de ună plană combinată cu maturitate, pregătită și adoptată de totă inteligență română, de tōte interesele, amă pășită nesigură de la uă încercare la alta. Sisteme admise ca bune într'ună ană au fostă desființate într'al-tulă. Instituționiī inființate de uă Adunare său de ună ministeruī în scopuī de a desvolta cutare său cutare industrie, au fostă desființate de altă Adunare și de altă guvernă, fără ca să li se lase celă puțină timpulă necesară pentru a proba utilitatea său neutilitatea loră. Lucrulă dacă nu este naturală, celă puțină se explică. În adevără, dacă pentru organizaționa unuī domeniă, pentru inființarea unei fabrici și să cere ună sistemă, ună plană concepută cu maturitate și esecutată cu strictețe, necum pentru organizaționa economică a unuī stată. În lipsă de plană, în lipsă de legi economice, fie-care a lucrată după mintea sa, după părerile sale, încredințată că va face mai bine ca predecesorii săi. Rezultatulă atâtorei încercări prin care amă trecută nu putea fi de câtă confuziunea și perderea celoră mai prețiose forțe productive ale țărei. Si cu tōte acestea esperiința altorū statură ară si putută

să ne lumineze și să ne scutescă de a face eșși-ne cercări peste cercări. În fine faptul este îndeplinit și ne pot să servă cel puțin de lecțiune pentru viitor.

Astăzi cându-lă micuț pînă la mare pare că ne-am pătrunsu cu toții că prosperitatea țării este strânsă legată cu starea sa economică; că, pînă la ore-care punetă, chiaru esistența noastră politică este în relație strânsă cu desvoltarea noastră economică, este timpul ca din preună cu toții, înlăturându-orice neînțelegere, să ne adunăm totușile puterile și să lucrăm pentru a preciza ușoară pentru totuș-d'una sistemul nostru de economie națională.

In direcția economică, ca și în cea socială și politică, România, totuș-o recunoștem, are rolul său de îndeplinit; rolul este mare, demn de ușoară intelligență, activă și înzestrată cu totușile eșuișurile care caracterizează popoarele cu viitor. Punctul de căpetenie este că noi să înțelegem care este partea la care avem dreptul să aspirăm în mișcarea politică, socială și economică a Europei, și să scim să ne organiza pentru îndeplinirea rolului nostru potrivit cu geniul națiunii noastre, cu aspirațiile, caracterul, moravurile și trebuințele poporului român.

Ne avându-pretenția de a așterne un program pentru întreaga noastră economie, ne vomă mărgini în acăstă introducție a arăta care, dintre diferențele ramură ale producției, agricultură, comerț și industrie, merită antenitatea în programul nostru economic; cu alte cuvinte, care din cele trei ramuri de activitate trebuie să formeze temelia sistemului nostru de economie națională.

Locuitorii unei țări pot să și aplique activitatea lor,

la ori-care ramură de producțiuie ară voi; pot să dea preferință agriculturăi, ori comerciului sau industriei; acăstă însă nu vrea să dică că el lucrăză potrivită cu interesele loră, cu condițiunile de totu felul în care se află patria loră. Unu despotu capriciosu sau unu ministru încăpătanat, pot să adesea să dea uă direcțiuie falsă activității poporului ce suntă chiamați a guverna; pot să întrebuiță puterea loră, fără a cruță nici-unu sacrificiu, ca dintr'uă țără agricolă să facă cu ori-ce preț și fără transițiuie uă națiune industrială ori comercială. Istoria desvoltării economice a diferitelor popore din lume ne arată mai multe exemple de felul acesta; însă nu ne arată nici-unul că prin silnicie și contra tutelor legilor economice, uă țără s'a folositu netiindu séma de nestrămutatele legă la care este supusă desvoltarea economică a națiunilor.

A esistat și esistă încă suveran și ministri care față cu nepomenita prosperitate economică a Engliterei, convingându-se că acăstă țără dătoresce înflorirea sa mai cu séma puternicei sale industrii și comerciului său, aă căutată ca, de astădi pînă mâne, să facă din statuie cu totul agricole statuie industriale și comerciale. Cercarea a costat multe sacrificiu și resultatul n'a fostu coresponditoru și nici nu putea să fie, căci, după cumu amu disu, fenomenele economice suntu supuse, ca tôte cele-l-alte fenomene, la legă nestrămutate pe care uă națiune nu le poate nesocoti fără a resimti contra-lovitura în interesele sale.

Intru câtă privesce România, față cu condițiunile în care se află, agricultura merită locul d'antëi în programul nostru economicu; ea singură este temelia cea

mai solidă pe care putem să zidi edificiul nostru economic și social. Și ca să fim bine înțeleși vomă adăogi că prin agricultură înțelegem și lingă producțunea plantelor și animalelor, și industriile accesoriile ale exploatațiunilor agricole, precum sunt fabricațiunea zacărului, a alcoolului, a feculei, a uleiurilor și alte industrii care se pot anecsa pe lingă uă exploatațiune rurală.

România a fost de când să există uă țără mai pre susă de toate agricolă. Descendenții poporului român, noi români amă păstrat pînă astăzi aceeași aplecare pentru lucrările câmpului ca și strămoșii noștri. Istoria ne spune că românii socotesc că numai arta militară și agricultura sunt îndeletniciri demne de omenei liberi. Artele mecanice și comerciul nu se bucura de mare favore la Roma. Noi amă păstrat cu atâtă sănătenie deprinderele strămoșilor noștri că, chiar cu dauna intereselor noastre, amă nesocotit că și densii meseriile și comerciul. Suntem dară agricultori de rasă. Pe lingă acăsta împrejurările și condițiunile topografice, geologice și climatice în care se află țara noastră, condițiuni din cele mai priințioase pentru agricultură, au contribuit că să înrădăcineză și mai adânc deprinderile moștenite de la strămoșii noștri. Așa dară, pe de uă parte deprinderea datorită originei noastre, pe de alta concursul împrejurărilor, au făcut din noi uă națiune esențială agricolă. Departe de a ne plănge despre acăsta, trebuie, din contră, să mulțumim Provedinței că existența noastră economică este fondată pe uă industrie care este baza fundamentală a societății. Din vechime și pînă astăzi s'aflat mulți bărbați distinși care au atribuit industriei propriu disă multe din

neajunsurile sociale. Fără a fi de acăstă părere, vomă repeti după atâtă alți că, agricultura a fost și este pînă astădi considerată ca ocupațiunea cea mai proprie nu numai pentru prosperitatea materială dară și pentru dezvoltarea morală, pentru păstrarea și întărirea spiritului de familie și a bunelor moravură. Noi români în particularu datorim agricultură pe lîngă esența nôstră materială esența nôstră politică și socială, păstrarea naționalității nôstre, a datinelor și deprinderilor pe care se intemeiază latinitatea națiunelui nôstre. Imprejurări felurite au contribuită ca populațiunea orașelor la noi, ca și în alte câteva statură, să fie amestecată cu omeni de altă naționalitate; ca obiceiurile, portul, tradițiunile și, pînă la oare-care punctă, simțul național să fie alterat. Tărani, de felul loru mai tenaci, mai conservatori de cele moștenite de la strămoși, au rezistat cu mai multă tăria, au păstrat cu uă săntă religiositate nu numai portul, limba, ocupațiunile dară pînă și acele obiceiuri, acele datini care silesc să recunoască și pe cei mai reu intenționați că români sunt, cu corpul și cu sufletul, descendenții cei mai puri ai poporului roman.

Astădi trei pătrimi din populațiunea țărei se ocupă cu agricultura. Comerciul nostru cu țările străine este alimentat cu produse agricole. Finanțele statului, mădălocele cu care se întimpină toate cheltuele publice, se culegă mai toate de la agricultori. Armata nôstră este în mare parte compusă din copiii cultivatorilor.

Așa dară, în trecută ca și în prezentă, amă fostă și suntem uă națiune agricolă; amă trăită și trăimă din agricultură. Astă-felă fiindă este forțe naturală ca ori-cine

să intrebe : Fostă-a tratată agricultura română potrivită cu serviciile ce îi dătoresce teră ? Cu alte cuvinte : s'a împărăsită agricultura în proporție cu importanța sa din îmbunătățirile de totu felul ce său revărsată peste teră ? Să cercetăm.

Agricultura , ca ori-care industrie , caută a realiza beneficiuri câtă mai însemnate ; însă ca să poată ajunge la acestu scop , trebuie să dispună în modu suficientu de cele patru elemente primordiale ale producției agricole adică : capacitatea profesională , capitalul , materiile prime și munca .

Capacitatea profesională se dobândește prin învățătura în stabilimente speciale de toate gradele . A fostă unu timpu când agricultura , ca și alte industrii , se înveța mai mult prin deprindere ; acăsta se explică prin simplitatea procedărilor care caracterisă ocupatiunile omului într'uă stare de civilizație înapoiată . Astăzi când industria agricolă a ajunsă la unu mare gradu de perfecție ; când lucrările câmpului se execută cu instrumente și mașini datorite sciinței mecanice ; când enșuirile productive ale pămîntului se sporesc prin îngrășaminte și amendamente ; când prin irigație și drenaj se dă său se ia apa din stratul arabil ; când economia vitelor a devenit uă sciință din cele mai complicate ; în fine , când mai multe industrii complexe său anexasă pe lîngă exploatațiunile rurale , simpla deprindere nu mai este de ajunsă pentru a înveța profesiunea de agricultor . Tările cele mai civilizate din Europa , și în urma loru acelea care și-au recunoscută inferioritatea , n'au crățat și nu crăță nici unu sacrificiu pentru a înzestra agricultura cu

stabilimente de învățămîntu profesionalu superioru, secundaru și primaru. Si mai multu : învățămîntul agricolu s'a introdusu în tóte scólele primare, în seminare, în scólele normale și în scólele reale. In mai multe staturi din Germania, în Rusia, in Englîteră, in Austria, in Francia s'aū înființatū cursuri de agricultură pe lîngă Universități. Si ca cumu nu aru fi de ajunsu, cele mai multe staturi aū înființatū profesori de agricultură și orticultură care cutreieră satele pentru a face conferințe agricole.

Espozițiunî agricole generale și locale; stabilimente pentru perfectionarea rasei oru de vite; asociațiunî agricole; stațiunî esperimentale și alte instituțiunî de felul acesta, s'aū înființatū pentru a completa și a îlesni învățămîntul agricolu.

Afară de învățămîntul profesionalu, învățămîntul primaru ruralu a fostu încuragiatū prin tóte mișlōcele putinciose. Legi severe executate cu stricteță, aū îndatoratū pe toți țărani să 'și trimită copii la scolă. Manuale practice de agricultură, almanacuri, diare agricole se publică pentru a propaga procedările perfectionate de cultură între cultivatori.

Resultatul atitoru instituțiunî a fostu indemnarea junimei de a se îndeletnici cu industria agricolă; sporirea producțiunei, prosperitatea în tóte ramurile agriculturăi.

România, cu tóte că n'are altă industrie de cătă agricultura, de abia a fostu înzestrată pe la 1852 cu nă scolă de agricultură. Pînă mai acumu călăva anu nu numai că nu se procura acestui stabilimentu mișlōcele cele mai indispensabile ca să pote trăi, dară i se disputa

existență mai în fie-care sesiune a Adunării legiuitoré. Pare că era unu făcută ca unica scolă ce avem să fie atacată cu uă animositate surprindetóre. Din fericire acea epocă nefastă pare că a trecută. Uă singură scolă specială însă nu este de ajunsu pentru uă țéră agricolă. Afară de acésta învățămēntul agricol trebue să fie graduatū după starea de preparațiune și după scopul ce 'și propună elevi. Intr'unu cuvēntū, învățămēntul profesionalu alu agriculturē este încă de creștū în țéra nōstră. Prin urmare una din cele d'ântei conditiuni de prosperitate agricolă, capacitatea profesională, ne lipsesce.

Capitalul este alu douilea elementu alu producțiunei agricole. În agricultură, ca și în industrie, cu câtă întreprindetorii potu să'și procure capitalurile trebuinciose cu mai multă înlesnire și cu procente moderate, cu atită beneficiile realizate suntu mai mari. Comerciul nu aru putea esista fără creditu. Meseriași și neguțatorii află creditu cu multă înlesnire. Uă poliță, unu giru și celu din urmă comerciantu găsesce banu. Marfa din pravēlie i se trimite mai în totu-d'auna pe creditu și plătesce treptatū după învoiala ce face. Agricultorul nu se bucură de nici una din aceste înlesniri. S'a înființată creditul fondiaru, însă acestu stabilimentu finançiaru va înlesni numai pre proprietari; agricultura nu se va folosi de bine-facerile acestei instituțiuni de câtă în casulu cāndu proprietarul esploatează singuru. Arendatori și țerani voru fi, ca și pînă astădi, prada cămătariloru. Astă-felu dară, agricultura nōstră este lipsită pînă astădi de uă instituțiune de creditu agricolu, de alu douilea elementu alu producțiuni.

Materiile prime, care coprindu tōte imbuñătățirile ce

aș de scopă sporirea puterei productive a pământului, între care irigațiunile și îngrășarea locurilor cultivate ocupă locul d'antéi, ne lipsescu în totalu. Pământul nostru fertilu din natura sa s'a exploatatu și se exploatează neprecurmatu, fără ca să i se inapoieze nicu uă particică din substanțele minerale și organice ce'l iaș în totu anul recoltele. Cu asemenea sistemă de cultură fertilitatea s'a împuținat și la multe moșii, uă dinioră renumite prin rodnicia loru, se vorbesce astădi de locuri măncate sau sleite.

Secetele neprecurmante care băntuiesc țera de căti-va ani; împuținarea vitelor, suntu împregiurără care aru fi trebuitu să ne îndemne a introduce în agricultura noastră irigațiunile. Înă astădi nicu unu proprietar nu s'a afflatu care să ia inițiativa unei îmbunătățiri a cării eficacitate nu mai poate fi supusă îndouielei.

In fine munca, brațele inteligente, în lipsă de capacitatea profesională și de capitaluri, nu însușescu condițiunile cerute, și totul se reduce la vechile deprinderi agricole.

Așa dară agricultura noastră, temelia edificiului economicu alu României, este departe de a poseda elementele primordiale ale producțiunii. Astă-felu fiindu, nu suntemu în dreptu a ne mira de starea sa de inferioritate în comparațiune cu agricultura staturiloru înaintate. Ce ne rămâne dără de făcutu? Fără a perde timpul trebue să ne îndreptăm cu toții activitatea către agricultura țerei; trebue ca puterile Statului, în marginea atribuțiunilor respective, să aibă pentru agricultură totă solicitudinea posibilă; să o înzestreze cu tote instituțiunile și ameliorațiunile de care depinde prosperitatea sa; in fine, să fa-

cemă pentru agricultura națională ceea ce aă făcută și facă cele mai multe staturi din Europa. Afară de agricultură, populațiunea rurală, care formează mai întrără populațiunea României, merită locul d'antēiū în preocupațiunile tutelor acelor care doresc într'un mod serios prosperitatea țării. Oră ce ameliorațiune nu va avea nici-uă valoare pînă când forța intelligentă va jacea în ignorantă, pînă când țărăniul român nu va deveni unuă cetățeniu luminat. A mai amena înzestrarea agriculturăi cu îmbunătățirile de care ea simte trebuință, este a dovedi uă adevărată nepăsare pentru prosperitatea națională. Când totul se mișcă împrejurul nostru; când diferitele staturi se întrecă care mai de care să prospereze economisesc, amă fi nisce copii ingrații când noī amă sta pe loc; amă justifica aserțiunile neîntemeiate ale acelora care urmăresc înjosirea năstră.

Amă disu că pe agricultură trebuie să se intemeieze edificiul nostru economic; cu acesta nu amă înțeles că industria și comerciul trebuie neîngrijite. Cu altă ocasiune amă arătată că înființarea unei industrii naționale este uă trebuință de antēia ordine pentru România; că, pre cătu ne stă în putință, să căutăm a crea și intemeia toate industriile care ară putea prospera în condițiunile presente ale țării năstre. Solicitudinea puterilor Statului trebuie să îmbrățișeze cu aceeași căldură industria ca și agricultura. În cătu despre comerț, fie-care înțelege că, dacă nu ensușim condițiunile pentru a deveni uă națiune comerciantă, totuși interesele agriculturăi și industriei ne impună datoria de a încurajia desvoltarea comerциului român. Amă păcatui contra celor mai vi-

tale interese ale țărei când prin indiferință năstră, am lăsa comerциul țărei străinilor, după cum este deja lăsat în mai multe localități.

Ceea ce ne încuragiază este că de câtă-vă timpuri ceniunile de natură economică preocupa pe român. Unde pînă mai acumă cătă-vă ană și vorba economia națională nu există în vocabularul nostru economic, astăzi, afară de puține excepții, români de toate treptele dovedesc că în fine său pătrunsă cum că nu poate exista prosperitate politică fără prosperitate economică; că viitorul nostru ca stat este în cea mai strânsă legătură cu dezvoltarea economică a țărei. Această dispoziție a spiritelor este unică resplătire a celor care în mărginita loră sferă de acțiune, său nevoită a propaga ideile de economie națională și a desvolta între români simțul economic care parea că dispăruse din inimile lor. În același timp, apelarea spre cele economice ne încredințează pe tot că români se vor pune să lucreze cu totă activitatea și patriotismul de care sunt înzestrăți pentru a face ca, în cel mai scurt terminus posibil, *Tera năstră* să ocupe locul ce i se cuvine în mișcarea economică a Europei.